

1 Obiekt 359

ZESPOL KLASZTORYNY O.O.FRANCISZKANOW /KARTA ZBIORCZA/

2. Czas powstania
k.XIII?, 1400-2
XVI, XVII, XIX,
pocz.XX

3 Miejscowość
KROSNO

11 Zdjęcia rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4 Adres ul.Franciszkańska

nr hipoteczny lwh 84

5 Przynależność administracyjna

województwo krośnieńskie

gmina Krosno

6 Poprzednie nazwy miejscowości

7 Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo rzeszowskie

powiat Krosno

8 Właściciel i jego adres

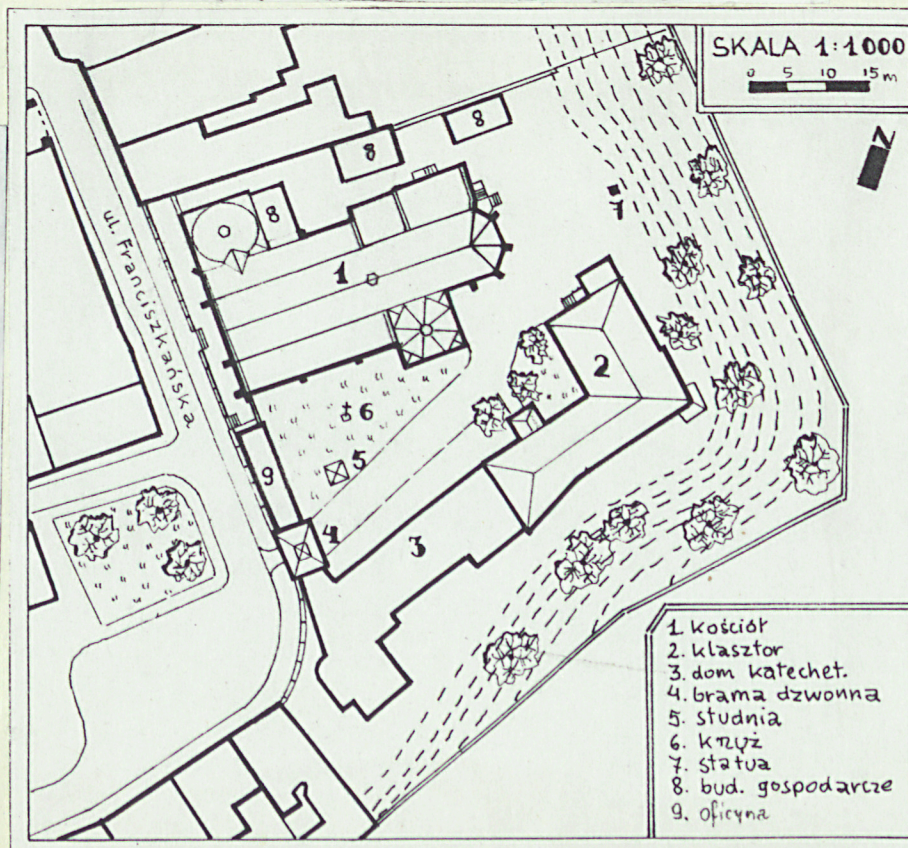
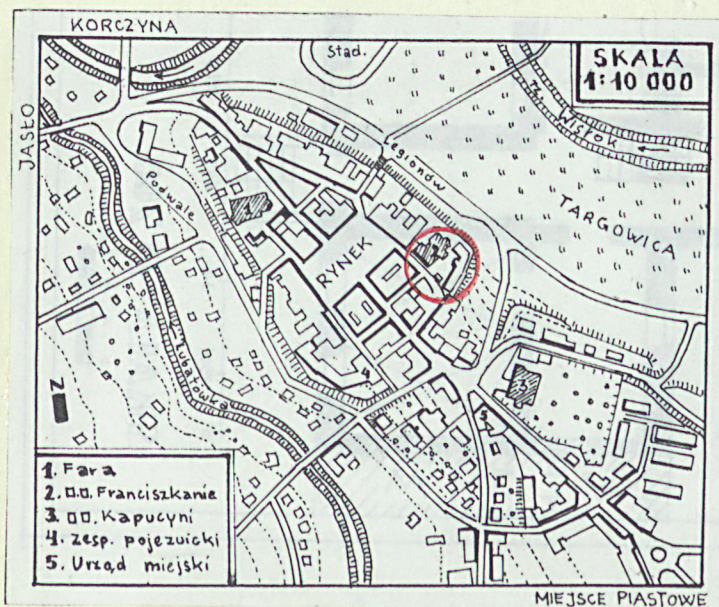
Klasztor O.O.Franciszkanów
w Krośnie, prow.krakowska.

9 Użytkownik i jego adres

J.W.

10 Rejestr zabytków

Nr 10 data 30.11.1947

Franciszkanie przybyli do Krośna w XIII wieku. W 1378 roku formalnie zatwierdzono istnienie konwentu. W 1397 istniał w Krośnie dobrze wyposażony kościół i klasztor franciszkański, których lokalizację wiąże się z miastem przedlokacyjnym. W 1400 roku po pożarze Krośna franciszkanie zakupili od miasta teren w obrębie murów miejskich. Być może istniała tu wcześniejsza kaplica, która obecnie identyfikuje się z kaplicą Przemienienia Pańskiego lub fragmentem prezbiterium. Miasto sprzedając parcelę zastrzegło sobie, by budynki były odsunięte od murów obronnych na tyle, by straż miejskie miała swobodne przejście. Franciszkanie przystąpili od razu do prac budowlanych. Kościół powstał w 2-fazach. Najpierw prezbiterium / do 1402/, później w ciągu XV wieku korpus. Drewniany konwent był już gotowy w 1402 roku. W ramach klasztoru funkcjonował szpital ubogich, który przestał istnieć w 1892 roku. Na początku XVI wieku inkastelowano klasztor. W 1591 wybudowano nowy murowany klasztor. Wówczas cały teren należący do franciszkanów otoczony był murem. Od zewnątrz był mur podwójny z wałem w międzymurzu. Znajdowała się także tutaj baszta zwana Krawiecką. Początkowo miasto zastrzegło sobie przejścia do niej przez podwórze klasztoru, później klasztor sam ją obsługiwał. Około 1605 roku franciszkanie wiedli spór z miastem o zajętą przez zabudowę miejską strefę koło kościoła między murami. Po pożarze miasta w 1638 roku teren ten powrócił do klasztoru. W 1638 oddano część gruntu miastu na poszerzenie drogi, która miasto miało wybrukować.

c.d. tekstu na wkładce nr.1

ZESPÓŁ Klasztorny O.O. Franciszkanów - w skład zespołu wchodzi następujące obiekty o wartości historycznej:

1. Kościół p.w. Nawiedzenia NP Marii.
2. Klasztor.
3. Brama dzwonna z ogrodzeniem.
4. studnia i krzyż.

oraz inne obiekty nie mające wartości historycznej:

1. nowe skrzydło klasztoru / dom katechetyczny/
2. oficyna wzdłuż muru zach.
3. budynki gospodarcze od pn. strony kościoła.
4. figura Chrystusa.

Zespół położony jest na pd.-wsch. skraju Starego Miasta. Nieopodal Rynku przy ul. Franciszkańskiej wychodzącej z pd. -wsch. naroża Rynku, we wsch. pierzei tejże ulicy, w strefie zwartej 1-piętrowej zabudowy, na skraju wzniesienia staromiejskiego, o wysokim brzegu opadającym ku dolinie Wisłoka. W obrębie dawnych murów obronnych miasta, w narożu ich obwodu, nieopodal dawnej Bramy Węgierskiej. Parcela obszerna, dość regularna. Teren o konfiguracji pleteau ze stromymi skarpami od strony pd. i wsch. Zabudowa ulokowana na górnej terasie o powierzchni opadającej ku skarpom. Klasztor z końca XVI w., inkastelowany, mocno przebudowany w poł. XIX i na pocz. XX w., bez cech stylowych, usytuowany narożnie na brzegu skarpy. Kościół z k. XIV w., późnogotycki, regotycyzowany na przełomie XIX/XX w., z kaplicami barokowymi, orientowany, fasadą zwrócony do ulicy. Między kościołem a klasztorem dziedziniec z zieleniem i nawierzchnią asfaltowaną. Na dziedzińcu studnia /rekonstrukcja/ i krzyż z 1782 /wtórnie ustawiony/. Otoczenie kościoła od strony pn. i wsch. nieutwardzone, zagospodarowane chaotycznie. Skarpy zadrzewione. Od strony zach. ogrodzenie z 1904 r. z bramą dzwonną i późniejszą oficyną. Nowy budynek katechetyczny przedłuża skrzydło pd. klasztoru aż do muru ogrodzenia wchodząc w boczne ramię bramy. W pd. części parceli zachowany fragment ogrodzenia z 1895 r.

14. Kubatura

15. Powierzchnia użytkowa

5.930 m²

16. Przeznaczenie pierwotne

sakralne , mieszkalne

17. Użytkowanie obecne

sakralne, mieszkalne.

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Remonty prowadzone były w latach 1968-71, remont , rozbudowa 1984-89.

19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Stan zachowania obiektów zabytkowych dobry.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Należy uporządkować skarpe od strony wsch. oraz obejście przy kościele od str. pn. i wsch.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Plan des Franciscaner und Kirche zu Krosno im Dukler
Kreise z 1788 r. WAP Kraków, Plan katastralny Stadt
Krosno in Galizien. Kreis Jasło 1851. A.P. w Przemyślu
arch.geod. sygn.649.

22. Bibliografia

Katalog Zab.Sztuki w Polsce.Seria Nowa ,T.I. z.1.
Krosno, Dukla i okolice, oprac./E.Snieżyńska-Stolotowa
i Fr. Stolot, W-wa 1977. J.Ross: Przeszłość artystyczna
i zabytki sztuki Krosna i okolicy /w/ Krosno, studia
z dziejów miasta i regionu. T.1.Kraków 1972.s.297-345.
W.Sarna: Opis powiatu krośnieńskiego. Przemyśl 1898.
W.L. Antoniewicz:Klasztor franciszkański w Krośnie,
Lwów 1910. A.Zwiercan: O franciszkanach w Krośnie do
k.XVIII w./W/."Nasza Przeszłość" t.51,1979,s.9-53.
P.Łopatkiewicz: Średniowieczny kościół franciszkański
w Krośnie, Krosno 1993.

23. Źródła ikonograficzne i fotogralia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Fasada Kościoła O.O.Franciszkanów w Krośnie,rysunek
z 1838, zbiory PSOZ OW w Krośnie. Fotografie z wido-
kiem kościoła O.O.Franciszkanów z lat 1899-1908 w
zbiorach Muz. Okręg. w Krośnie.

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Antoni Bosak, III.1994

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Antoni Bosak, III 1994.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia lotogr. mgr Antoni Bosak, III.1994.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1 wkładka.

1. Miejscowość KROSNO	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Zespół franciszkański /karta zbiorcza/	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) tekst:c.d.opisu.
--------------------------	---	---

c.d. tekstu z pkt.12

Wcześniej prowincjał o. Marek Korona kazał naprawić kanał koło kościoła i zrobić przejście przez błota do świątyni. W pn. granicy parceli funkcjonował kanał miejski, który już od 1605 był uciążliwy dla budynku kościoła. Zlikwidowany został dopiero w 1899 roku. W XVII wieku korpus kościoła otoczyły nowe kaplice. Rozrósł się również klasztor, który połączony z kościołem tworzył układ w kształcie litery "U". Klasztor otoczyły budynki gospodarcze. Za prezbiterium powstało niewielkie zamknięte ze wszystkich stron podwórkę. Podwórze przed klasztorem otwarte ku miastu ogrodzone było murem. Tu znajdowała się studnia nakryta daszkiem. W 1984 roku przy klasztorze od strony pd.-zach. w czasie prac budowlanych odnaleziono ślady pochówku, co może świadczyć o istnieniu tutaj cmentarza. Począwszy od XIX wieku powierzchnia zabudowy zaczęła ulegać stopniowo redukcji. Na początku wieku wyburzono kaplicę Męki Pańskiej, w połowie wieku wyburzono pn. część wsch. skrzydła klasztoru oddzielając go od kościoła. Zniknęły również liczne budynki gospodarcze co jest widoczne na katastrze z 1852 roku. Na początku XX wieku wyburzono babiniec i kaplicę M.B. Murkowej od frontu kościoła. W XIX wieku parcela otoczona była murem z kamienia łamanego. W 1904 od frontu wykonano nowy mur z bramą dzwonną. Teren przy prezbiterium obniżono o 1 metr i uporządkowano obejście. W okresie międzywojennym powstały dobudówki o charakterze gospodarczym przy kaplicy Oświęcimów i przy murze zach. W latach 1968-71 przeprowadzono remont obiektów klasztornych, utwardzono drogę prowadzącą do klasztoru. Zrekonstruowano dawną studnię usytuowaną na dziedzińcu. Z folwarku na Zawodziu przeniesiono na dziedziniec krzyż z 1782 roku. W 1976 w czasie budowy obwodnicy podwyższono teren przy skarpie wsch. przez co optycznie obniżono jej wysokość. Na skutek regulacji koryta Wisłoka rzeka znacząco odsunięta została od skarpy. Istotną zmianą dla zespołu franciszkańskiego było też dobudowanie do skrzydła pd. klasztoru od strony zach. nowego budynku katechetycznego w latach 1984-89. W ostatnich latach ustawiono na brzegu skarpy wsch. nową statuetkę Matki Boskiej.

Wkładkę złożył: mgr Antoni Bosak, III. 1994.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1978 r.